

**«6D070100 – Биотехнология» мамандығы бойынша
философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін «ДНҚ-
технологиясы арқылы түйелерді генодиагностикалау және оны
ауылшаруашылығы өндірісіне енгізу» тақырыбындағы
Э.К.Адилбекованың диссертациялық жұмысына**

ПІКІР

Э.К.Адилбекова диссертациялық жұмысын 2015-2018 жж. аралығында М.Әуезов атындағы ОҚУ-ның «Биотехнология» кафедрасында және Оңтүстік-Батыс мал шаруашылығы және өсімдік шаруашылығы ғылыми-зерттеу институтының «Биотехнология» бөлімінде, сонымен қатар Арыс-Түркістан аймағындағы ЖШС «Сыздықбеков А.» пен «Үсенов Н.» ш/к, Каспий ойпатындағы «Жаңа-таң» ЖШС-де және Маңғыстау түбегіндегі «Таушық» ЖШС-де, Алматы облысы Балқаш өңіріндегі «Дәулет-Бекет» ЖШС-де және Түркістан облысы Қаратау-Мойынқұм аймағындағы «Бағдат» шаруа қожалығында және Қазақ мал шаруашылығы және жемшөп өндірісі ғылыми-зерттеу институтында (Алматы қ.) орындады.

Э.К.Адилбекованың диссертациялық жұмысы ДНҚ - технологиясын қолдану арқылы Қазақстанның түрлі аймақтарындағы сүт өнімділігі жоғары түйелер генофондының микросателлиттік локустарының полиморфизмін зерттеуге және өндіріске сүттілігі жоғары генотиптердің генетикалық бейінін енгізуге арналған.

Ізденуші әртүрлі аймақтағы түйелердің сүттілік өнімділігінің деңгейін анықтау мақсатында, олардың сауын сүтін жеке-жеке есепке ала отырып, әр популяциядан 50 бас сауын түйелердің таңғы және кешкі, бір тәуліктік пен бір айлық сауын сүтін және олардың майлылығын зерттеді, сонымен қатар, еліміздің әртүрлі аймақтарында өсіріліп жатқан түйелер популяциясына алғаш рет микросателлиттік талдау жүргізді.

Э.К.Адилбекованың диссертациялық жұмысының нәтижесінде Қазақстанның түйе шаруашылығы дамыған түрлі аймақтарында микросателлиттік локустар бойынша жоғары өнімді дарақтардың генетикалық бейінін дұрыс бағалауды қамтамасыз ететін сүтті бағыттағы түйелердің ДНҚ-технологиясының ғылыми-әдістемесінің алғаш рет негізі қаланды. Жүргізілген ДНҚ-микросателлиттердің негізінде 612 бас сүтті бағыттағы түйелер сәйкестендірілді және құжаттандырылды, оның ішінде 300 бас аналық түйе, 300 бас бота және 12 аталық-өндіруші тіркелді.

Диссертациялық жұмысты орындау барысында Э.К.Адилбекова өзін өте еңбекқор, білікті маман және маңызды ғылыми мәселелерді шешуге қабілетті зерттеуші ретінде көрсете білді.

Зерттеу нәтижелері докторанттың 16 ғылыми мақалаларында жарық көрді. Атап айтқанда, Web of Science және Scopus дерекқорында индекстелетін рецензияланған ғылыми журналдарда 2 мақала, ҚР БҒМ Білім және ғылым саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті тізіміндегі республикалық ғылыми

журналдарда 5 мақала, халықаралық конференцияларда 1 тезис, 7 мақала, және республикалық ғылыми еңбектерде 1 мақала жарияланған.

Ізденушінің диссертациялық жұмысына қойылған мақсат, міндеттері, зерттеу көлемі, пайдаланылған әдістері, ғылыми жаңалығы мен тәжірибелік өзектілігі ерекше жоғары орын алады, сол себепті «6D070100 – Биотехнология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуда диссертацияға қойылатын талаптарға сай келетін ғылыми еңбек деп есептеймін.

Э.К.Адилбекованы «6D070100 – Биотехнология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға ұсынамын.

Отандық ғылыми кеңесші
М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан
Университетінің «Биотехнология» кафедрасының
профессоры, а/ш.ғ.д.

Н. Алибаев

а/ш.ғ.д., профессор Н.Алибаевтың
қолын растаймын

М.Әуезов атындағы Оңтүстік
Қазақстан университетінің
Ғалым хатшысы, ф-м.ғ.к., доцент

С.Досыбеков